

Udgivet 20.03.2024

Regler for økologisk grisehold

Det følgende giver i kort form overblik over de vigtigste regler inden for økologisk griseproduktion. Oversigten samler EU-regler og Brancheanbefalinger. En fuldstændig oversigt over EU-regler findes i Landbrugsstyrelsens Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion. Se: lbst.dk/okologi.

Af Birgit Ingvorsen, Sarah-Lina Aagaard Schild, Heidi Mai-Lis Andersen

Omlægning

- Alle grise skal være under økologisk produktion inden for to år fra omlægnings start – ellers indberettes produktionen som samtidig drift af en økologisk og en ikke-økologisk produktionsenhed.
- Grisehold til eget forbrug behøver du ikke omlægge til økologisk drift.
- Omlægningstiden for konventionelle grise til økologi er seks måneder, for at de kan slagtes som økologiske (se dog pkt. 2 i brancheanbefalingerne herunder).
- Indkøb af ikke-økologiske dyr – kun til avl og altid kun efter ansøgning via organicxlivestock.dk (<https://organicxlivestock.dk/>).

Foder, grovfoder og tilsætningsstoffer

- 30% af foderrationen pr. dyr pr. år skal være produceret på egen bedrift eller på en anden bedrift i Danmark.
- Indtil den 31. december 2026 må der anvendes fem % ikke-økologisk proteinfoder til smågrise op til 35 kg (i procent af tørstof af landbrugsoprindelse) (se dog pkt. 3 i brancheanbefalingerne herunder).
- Omlægningsfoder fra bedriftens egne arealer kan udgøre 100 % af foderet (i procent tørstof af landbrugsoprindelse). Heraf kan op til 25% være indkøbt omlægningsfoder regnet pr. kalenderår. Bemærk, at indkøbt omlægningsfoder og eget foder fra første omlægningsår tilsammen kun må indgå med 25% af foderrationen.
- Mineraler og fiskemel er eksempler på fodermidler, der ikke er af landbrugsoprindelse, og derfor tæller de ikke med i de 5% ikke-økologisk proteinfoder. Husk at registrere bedriften på [Landbrugsindberetning.dk](https://landbrugsindberetning.dk) (<https://landbrugsindberetning.dk/ghi/startside.jsp>), hvis du bruger foder med fiskemel.
- Proteinafgrøder, der høstes i første omlægningsår (0-12 måneder efter, jorden er påbegyndt omlægning), kan indgå i en økologisk foderration med op til 20% til egne dyr på bedriften. Enårige proteinafgrøder (bælgsæd) som ærter, hestebønner, lupiner eller blandinger af korn og bælgsæd skal sås efter omlægningen. Flerårige afgrøder som kløvergræs og lucerne kan være etableret inden omlægning.
- I mineralblandinger må der bruges op til 1% ikke-økologiske urter, krydderier og melasse som bindemiddel pr. dyr pr. år.
- Foderet må ikke være fremstillet ved brug af kemiske opløsningsmidler, f.eks. skråprodukter.
- Foder, der består af eller er fremstillet ved brug af genetisk modificerede organismer (GMO), må ikke anvendes.
- Foderet må kun indeholde de mineralske fodermidler og fodertilsetningsstoffer, som fremgår af bilag 3 i [Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](https://lbst.dk/tvaergaaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/vejledning-om-oekologisk-jordbrugsproduktion) (<https://lbst.dk/tvaergaaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/vejledning-om-oekologisk-jordbrugsproduktion>).
- Foderet må f.eks. ikke indeholde antibiotika eller andre lægemidler, farvestoffer, syntetiske aminosyrer eller lignende.
- Grovfoder skal indgå i den daglige foderration. Grise i løbegård skal altid have adgang til rodemateriale i løbegården – og det kan udgøres af grovfoder.

Afgrødetyper til foder	Konventionel afgrøde	Omlægningsafgrøde	Økologisk afgrøde
Etårig afgrøder (korn, majs, roer, grønsager m.m.)	Afgrøden er sået før påbegyndt omlægning, eller afgrøden høstes mindre end 12 mdr. efter, jorden er påbegyndt omlægning	Afgrøden er sået efter påbegyndt omlægning, og afgrøden høstes mindst 12 mdr. efter, jorden er påbegyndt omlægning	Afgrøden er sået mindst 24 mdr. efter, jorden er påbegyndt omlægning
Græs/permanent græs (inkl. kløvergræs, frøgræs, kløverfrø, lucerne)	Afgrøden høstes mindre end 12 mdr. efter, jorden er påbegyndt omlægning	Afgrøden høstes mindst 12 mdr. efter, jorden er påbegyndt omlægning	Afgrøden høstes mindst 24 mdr. efter, jorden er påbegyndt omlægning

*) Se dog undtagelse for proteinafgrøder til foder ("20%-regel")

Græsarealer/løbegård

- Fra den 15. april til den 1. november skal alle grise have adgang til afgræsning. Dog kan små- og slagtegrise holdes i stald med adgang til udendørs løbegård. Der skal være adgang til løbegården året rundt.
- Græsarealer til grise kan anvendes fra omlægningens start, hvis det dokumenteres, at græsoptaget i de første 12 mdr. ikke overstiger 20% af den samlede foderration på årsbasis (regler for proteinafgrøder i første omlægningsår).
- Alle grise skal have adgang til sølebad eller overbrusning i sommerperioden.
- Alle grise skal have adgang til skygge. Op til halvdelen af løbegården kan være overdækket.
- Mindst 50% af minimumsarealet i løbegården skal være med fast gulv. Drænet gulv med højst 10% drænåbning kan sidestilles med fast gulv.
- Der skal altid være adgang til rodemateriale i løbegården.
- Bemærk krav til udsyn m.v. fra udearealerne under pkt. 10 i brancheanbefalingerne herunder.

Stalde

- Dyr må kun fikseres kortvarigt.
- Indendørs liggearealer skal være velforsynede med ren og tør strøelse. Arealet med strøelse skal være så stort, at alle dyr kan ligge ned samtidig.
- Mindst halvdelen af staldens samlede arealkrav (normkravet) skal være med fast gulv.
- Der skal være tilstrækkeligt med frisk luft og dagslys i stalden.

Nettoareal, dyrene mindst skal have til rådighed	Netto indendørs areal m ² /dyr	Areal i løbegård m ² /dyr
Smågrise indtil 35 kg	0,6	0,4
Smågrise indtil 50 kg	0,8	0,6
Slagtegrise indtil 85 kg	1,1	0,8
Slagtegrise indtil 110 kg	1,3	1,0
Slagtegrise over 110 kg	1,5	1,2
Avlsgrise – hundyr	2,5	1,9
Avlsgrise – handyr	6,0	8,0

Behandling og logbog

- Smågrisene må tidligst fravænnens, når de er 40 dage gamle (se dog pkt. 6 i brancheanbefalingerne herunder).

- Næseringning, kastrering og inseminering er tilladt, men skal altid foretages inden for reglerne i dyrevelfærdsloven. Ved kastrering skal der ifølge generelle EU-regler gives bedøvelse og smertelindring.
- Halekupering og slibning af tænder må ikke foretages rutinemæssigt.
- Vaccination og serumbehandling er tilladt og tæller ikke som en behandling, men kræver skriftlig behandlingsplan.
- Behandling mod parasitter er tilladt og tæller ikke som en behandling.
- Hormonal brunstsynchronisering og faringsinduktion er ikke tilladt.
- Dyrlægen skal behandle første gang med veterinære lægemidler, men kan udlevere lægemidler til genbehandling i den fastsatte behandlingsperiode for lægemidlet.
- Bedøvelse og smertelindring ved kastration kan opbevares på bedriften i op til 50 dage.
- Det er ikke tilladt at opbevare eller bruge veterinærmedicin til andre dyr end dem, dyrlægen har anført på emballagen. Eventuelle medicinrester skal fjernes fra bedriften.
- Tilbageholdelsestiden er to gange den normale tilbageholdelsestid, dog altid mindst 48 timer – undtagen ved vacciner.
- Slagtesvin, der er behandlet med f.eks. antibiotika mere end én gang, kan ikke sælges som økologiske.
- Alle behandlinger skal føres i en logbog, og dyret skal være entydigt mærket resten af livet – også ved salg til anden økologisk bedrift.
- Se: afsnit 34 og bilag 5 i [Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](https://lbst.dk/tvaergaaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/vejledning-om-oekologisk-jordbrugsproduktion) (<https://lbst.dk/tvaergaaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/vejledning-om-oekologisk-jordbrugsproduktion>).

Indkøb af dyr

- Der skal som udgangspunkt indkøbes økologiske dyr. Udbuddet kan tjekkes i husdyrdatabasen www.organicxlivestock.dk (<https://organicxlivestock.dk/>). Hvis der ikke er egnede økologiske dyr på markedet, kan der søges om dispensation til at indsætte konventionelle avlsdyr.
- Sælgers certificeringsnr. og dyrenes økologiske status skal fremgå af faktura. Udskrift af logbog med eventuelle behandlinger skal altid medfølge.
- Der kan efter ansøgning indkøbes op til 20% konventionelle polte/gylte pr. år til fornyelse af besætningen. De 20% beregnes på baggrund af antallet af voksne dyr (hundyr, der har født, eller er over 12 mdr., handyr over ni mdr.). I særlige tilfælde, f.eks. ved udvidelse af besætningen eller skift af race, kan procentsatsen efter ansøgning forhøjes til 40%.

Vær opmærksom på

- At Landbrugsstyrelsen certificerer bedriften og kontrollerer den mindst en gang om året.
- At du skal indsende årlig indberetning om bedriften hvert år i økologiskemaet senest 22. april.
- Alle væsentlige ændringer indberettes året rundt i økologiskemaet.
- At alle dyr af samme art, f.eks. søer og slagtesvin, skal overgå til økologiske forhold samtidig.
- At du kan søge tilskud til økologisk dyrkede arealer hvert år i fællesskemaet senest 22. april.. Se: [Tilskudsguide - Landbrugsstyrelsen \(lbst.dk\)](#) (<https://lbst.dk/tilskud-selvbetjening/tilskudsguide>)
- Miljøregler for udendørs sohold (reglerne er ved at blive revideret, men byggebladet gælder indtil det ophæves). Se: [Byggeblad for udendørs sohold og gældende miljølovgivning, revideret december 2014](#) (<https://husdyrvejledning.dk/media/ixzjmeuq/byggeblad-udendoers-sohold-95-03-02.pdf>) (<https://www.landbrugsinfo.dk/-/media/landbrugsinfo/public/b/b/9/byggeblad-95-03-02.pdf>)

Brancheanbefalinger til øget dyrevelfærd ved produktion af økologiske grise

De frivillige anbefalinger er udarbejdet af Økologisk Landsforening, Landbrug & Fødevarer, Økologisektionen og Dyrenes Beskyttelse. Anbefalingerne supplerer EU's regler for økologisk jordbrugsproduktion i forhold til økologiske grise. De frivillige retningslinjer medfører, at producenter af økologisk svinekød ud over økologireglerne skal overholde nedenstående 17 ekstra krav:

1. Alle grise lever op til nedenstående krav.
2. Fra 1. januar 2019 skal slagtede grise, der sælges som økologisk kød være født økologisk.
3. Alle grise skal fodres 100 pct. økologisk (der dispenseres dog til at anvende fem pct. Ikke-økologisk proteinfoder til smågrise under 35 kg frem til 1. november 2023).
4. Smågrise skal have adgang til egnet suppleringsfoder i faremarken, fra de er fire uger gamle.
5. Fra 1. august 2019 må der i alt maks. anvendes 100 mg Cu/kg foder til grise til og med, at de er 14 uger gamle.
6. Den gennemsnitlige fravænningsalder er min. syv uger.

7. Alle søer skal fare i udendørs hytter og have et markareal på mindst 300 m² pr. so.
8. Alle dyr skal kunne ligge i skygge på faremarken i sommermåneden. Skyggen tilbydes ved levende bevoksning eller andet. Hytter, hvor der kan skabes høj luftgennemstrømning ved at tilbyde ekstra åbning af mindst samme størrelse som dyrenes indgang i hytten, kan opfylde kravet. Hvis skygge skabes ved levende bevoksning, skal beplantningen være etableret senest første plantesæson, efter bedriften lægges ind under aftalen.
9. Udearealet til slagtesvin skal minimum være 20 m², dog minimum 10 m² til grise op til 40 kg.
10. Stalde, der etableres eller ombygges efter 1. januar 2018, skal leve op til følgende krav:
 - a. Grisene skal sikres udsyn fra udearealer.
 - b. Forværket må højst være lukket i en højde på 60 cm.
 - c. Grisene skal sikres udsyn på mindst 10 meter fra udearealerne, og der skal være en oplevelse af luft, der hvor udearealerne ligger.
11. Fra høsten 2021 skal mindst 50% af den anvendte strøhalm være af økologisk oprindelse*. Fra høsten 2022 skal opgørelsen finde sted via en af landmanden udfyldt logbog, hvori der fremgår data for antal kilo strøhalm fra egenproduktion brugt til strøhalm og bilag med data om antal kilo ikke-økologisk og økologisk halm indkøbt til brug til strøhalm. Logbogen skal være opdateret og ligge klar som statuserklæring ved kontrol.
12. Fra gødningsåret 2022/2023 gælder følgende om husdyrgødning på økologiske grisebedrifter:
 - a. Der kan maksimalt anvendes uafgasset ikke-økologisk husdyrgødning svarende til 43 kg udnyttet N pr. ha., dog
 - b. Der kan anvendes op til 65 kg udnyttet N pr. ha. fra ikke-økologisk husdyrgødning, såfremt mindst 22 kg N heraf kommer fra husdyrgødning, der kommer ind via biomasse fra et biogasanlæg. Uanset dette punkt kan der altid tages samme mængde N tilbage fra biogasanlægget, som modtager eventuelt må have afleveret i form af økologisk biomasse eller husdyrgødning. Denne mængde N indgår ikke i opgørelsen over modtaget ikke-økologisk husdyrgødning.
 - c. Hvis der anvendes korn/foder dyrket i Danmark – uanset eventuelle mellemlid – finder samme krav anvendelse for hele bedriften der dyrker afgrøden. Hvis det ikke kan dokumenteres via faktura, anvendes en tro og loveerklæring.
13. Besætningen skal have en sundhedsrådgivningsaftale, og slagteriet skal stille bedriftens registrerede slagtedata og sygdomsbemærkninger til rådighed for landmanden, som skal anvende dem i forbindelse med sin sundhedsrådgivningsaftale.
14. Smøgrise må højst transporteres i 4 timer fra sælger til køber.
15. Slagtesvin og søer, der sendes til slagteri, må højst transporteres otte timer.
16. Klager over produktionen skal noteres.
17. Fra 1. januar 2022 udføres der en ekstra brugerbetalt velfærdskontrol i besætningen, hvis landbrugsstyrelsen konstaterer velfærdsovertrædelser relateret til griseproduktionen. Følgende situationer udløser et ekstra kontrolbesøg:
 - a. Hvis der i en økologikontrol (årlig- eller supplerende kontrol) fra Landbrugsstyrelsen konstateres to eller flere velfærdsrelaterede overtrædelser på samme besøg.
 - b. Hvis der hos en producent konstateres velfærdsovertrædelser ved to på hinanden følgende af Landbrugsstyrelsens økologikontroller (årlig- eller supplerende kontrol).
18. Gældende fra den 31. januar 2023, må der ikke længere indkøbes foderblandinger til økologiske grise og søer, der indeholder fiskemel**. Der må ligeledes ikke tilsættes fiskemel** til indkøbt færdigfoder, ved hjemmeblanding eller under anden form for tildeling i den økologiske griseproduktion.

* Halm fra omlægningskorn regnes som økologisk. Kravet omfatter ikke andre typer strøelse.

** Forbuddet omfatter også søstjernemel og lign. marine produkter.

Anbefalingerne er opdateret februar 2023. Se [Brancheanbefalinger for økologiske grise på lf.dk](https://lf.dk/viden-om/oekologi/regler-og-kontrol/). (<https://lf.dk/viden-om/oekologi/regler-og-kontrol/>)

Se også

- Dyrenes Beskyttelses mærkekrav for svin. (<https://www.dyrenesbeskyttelse.dk/sites/dyrenesbeskyttelse.dk/files/2023-12/M%C3%A6rkekrav%202024/M%C3%A6rkekrav%20svin%20D23-552475.pdf>) (<https://www.dyrenesbeskyttelse.dk/sites/dyrenesbeskyttelse.dk/files/M%C3%A6rkekrav/M%C3%A6rkekrav%20svin%20D22-486807%201.0.pdf>)
- Vejledning til Fødevarestyrelsens kontrol med hjertebesætninger – svinebesætninger. (https://bedre-dyrevelfaerd.dk/fileadmin/user_upload/bedre-dyrevelfaerd/Materialer/Vejledning_til_Foedevarestyrelsens_kontrol_med_hjertebesaetninger_-_svinebesaetninger.pdf)

Hent faktaark

Hent faktaarket regler for økologisk grisehold (PDF, otte sider) (/media/54gdfzk3/regler-for-oekologisk-grisehold-2024_jabp.pdf)

(/media/k2pjb2vs/4_10_regler_grisehold_februar_2023.pdf)

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

For mere information

Birgit Ingvorsen

Chefkonsulent

Regler, tilskud

+45 23 74 37 98

biin@icoel.dk

Sarah-Lina Aagaard Schild

Specialkonsulent

Grise, produktionssystemer

+45 28 30 49 39

sali@icoel.dk

Heidi Mai-Lis Andersen

Chefkonsulent

Grise, produktionssystemer

+45 30 56 99 10

hmla@icoel.dk